

УДК 336.71

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V29(2021)-12

Гордієнко Л. А., доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри маркетингу, фінансів, банківської справи та страхування, Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова, м. Черкаси, Україна

ORCID: 0000-0001-8979-8968

e-mail: zolota888@ukr.net

Сарана Л. А., кандидат економічних наук, доцент кафедри маркетингу, фінансів, банківської справи та страхування, Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова, м. Черкаси, Україна

ORCID: 0000-0003-0987-0064

e-mail: S_lesya@ukr.net

Сценарії функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19

Анотація. Пандемія COVID-19, як свідчить практичний досвід останніх років, не тільки впливає на здоров'я людей у всьому світі, але й має сильний вплив на економічну ситуацію в економіці в цілому. За таких обставин створення прогнозів функціонування банківської системи є ключем до розуміння економічної ситуації в найближчі роки та дозволить сформулювати ефективні заходи для мінімізації збитків для простих громадян, окремих підприємств та цілих галузей. У статті обґрунтовано ефективність методології сценарного прогнозування банківського сектору України в умовах пандемії COVID-19, яка, на відміну від наявних прогнозів на основі екстраполяції, базується на побудові прогнозів з майбутнього до сьогодення. Обґрунтовано набір показників або драйверів, які визначали умови функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19: динаміка облікової ставки; фактичні параметри кредитування; динаміка грошових коштів, депозитів і кредитів; динаміка кількості виданих кредитів, монетарного золота та СПЗ; динаміка кількості банків, ліцензованих Національним банком України. Запропоновано три сценарії щодо умов функціонування банківської системи, які є ключем до розуміння економічної ситуації в найближчі роки та дозволять сформулювати ефективні заходи для мінімізації збитків для простих громадян, окремих підприємств та цілих галузей.

Ключові слова: сценарне прогнозування; функціонування; банківський сектор; пандемія; COVID-19; драйвери; сценарії.

Gordienko Lyudmila, Doctor of Economics, Associate Professor, Head of the Department of Marketing, Finance, Banking and Insurance, Rauf Ablyazov East European University, Cherkasy, Ukraine

Sarana Lesia, PhD (Economics), Associate Professor of Marketing, Finance, Banking and Insurance, Rauf Ablyazov East European University, Cherkasy, Ukraine

Scenarios of Functioning of the Banking System of Ukraine in the Conditions of the COVID-19 Pandemic

Abstract. Introduction. The COVID-19 pandemic, as evidenced by the practical experience of recent years, not only affects the health of people around the world, but also has a strong impact on the economic situation in the economy as a whole. In such circumstances, the creating of forecasts for the functioning of the banking system is the key to understanding the economic situation in the coming years, and will allow to form effective measures to minimize losses for ordinary citizens, individual enterprises and entire industries.

Purpose. The main purpose of the study is to creation of scenarios for the functioning of the banking system of Ukraine in the context of the COVID-19 pandemic.

Results. According to the purpose of the author's research, we have systematized the main forecasting tools to create the most accurate and relevant forecast, it turned out to be not so simple. But scenario planning in an author's study can provide an advantage by allowing you to respond quickly - because the situation has been thought out and the actions documented, no one needs to rush into the midst of the crisis. As part of the author's study, based on the methodology of scenario forecasting, we have selected a number of drivers or indicators that in our opinion would determine the conditions of the banking system of Ukraine in a pandemic COVID-19. Based on the selected indicators, or drivers, we have proposed some scenarios, which in our opinion reflect the full range of events that can be predicted by the selected indicators.

Conclusions. The article substantiated the effectiveness of the methodology for scenario forecasting of the banking sector of Ukraine in the COVID-19 pandemic, which, in contrast to existing forecasts based on extrapolation, is based on the construction of forecasts from the future to the present. The set of indicators or drivers that would determine the conditions of functioning of the banking system of Ukraine in the conditions of the COVID-19 pandemic is substantiated: dynamics of the discount rate; actual lending parameters; dynamics of cash, deposits and loans; dynamics of the number of issued loans, monetary gold and SDRs; dynamics of the number of banks licensed by the Central Bank of Ukraine. Three scenarios are proposed, regarding the conditions of the banking system functioning, are the key to understanding the economic situation in the

¹Стаття надійшла до редакції: 12.10.2021

Received: 12 September 2021

coming years, and will allow to form effective measures to minimize losses for ordinary citizens, individual enterprises and entire industries.

Keywords: scenario, forecasting, operation, banking, sector, pandemic, COVID-19, drivers, scenarios.

JEL Classification: G21.

Постановка проблеми. Стан банківського сектору завжди був одним з головних індикаторів, що визначають економічний розвиток як країни в цілому, так і окремих галузей. Новітні реалії економічного стану національної економіки та підприємницької діяльності, як ніколи залежать від впливу держави, яка за допомогою монетарної та фіскальної політики формує умови для усіх гравців ринку. У звичайних умовах державні органи влади авжеж втручаються та контролюють ринок, але це відбувається не в такій значній мірі як зараз. Економічна реальність України в новітніх умовах уражена такими базовими процесами як: по-перше, геополітичне та військове протистояння, яке продовжується вже восьмий рік; по-друге, це пандемія коронавірусу, що є не менш, а може й ще більш не прогнозованим та неконтрольованим фактором для суспільства й економіки. Пандемія COVID-19 як свідчить практичний досвід минулих років, уражає не тільки здоров'я людей у всьому світі, а й впливає на економічний стан економіки в цілому. Вище зазначені фактори змушують державу посилювати втручання в умови функціонування ринку, за допомогою багатьох механізмів, зокрема, монетарної політики, в т.ч. умов функціонування банківської системи. Тобто, економічний розвиток на сучасному етапі значно залежить від умов функціонування банківської системи. В таких умовах, розробка прогнозів щодо умов функціонування банківської системи є ключем до розуміння економічної ситуації в найближчі роки та дасть змогу сформулювати ефективні заходи мінімізації збитків як для пересічних громадян, окремих підприємств, так і цілих галузей. Відтак, проблематика розробки прогнозів щодо умов функціонування банківської системи України є актуальною в умовах сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці авторської статті присвячені наукові опрацювання таких вчених як: О. Васильчишин [1], А. Герасимович, М. Алексеєнко, Т. Гудіма [3], Д. Долбнева [4], Д. Заха, В. Мовчан, В. Кравчук, Р. Кірхнер, Г. Полушкін [5], Я. Колеснік, І. Землякова [6], К. Ларіонова, Т. Донченко [9], І. Парасій-Вергуненко [11], І. Якуб'як [13]. Однак, недостатньо вивченими є питання розробки прогнозів щодо умов функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є розробка сценаріїв функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з метою авторського дослідження нами було систематизовано основні інструменти прогнозування для розробки найбільш точного та релевантного прогнозу. Зазначимо, що статистичні інструменти

прогнозування такі як, наприклад, змінне середнє або медіана ряду, не можуть бути застосованні з причин екстраполяції від минулих періодів до майбутнього, тому ми використали механізм розробки прогнозів, який базується на методі, що передбачає прогноз від майбутнього до теперішнього, а саме – сценарне планування. Сценарне моделювання допомагає у тих випадках, коли потенційні ризики та можливості, об'єкту аналізу можуть стати активними, а не просто реагувати на події. Суть сценарного прогнозування – встановити контроль над невизначеним світом, шляхом виявлення припущень про майбутнє і визначення того, як об'єкт дослідження відреагує. За допомогою сценарного прогнозування можна підвищити обізнаність про те, що може статися за допомогою індикаторів, які передують тим чи іншим подіям. Тобто, можна заздалегідь помічати застережливі ознаки проблем, що назрівають та реагувати відповідним чином. Коли виникає певна подія, розроблені сценарії та обґрунтовані індикатори дають змогу розрізнити у якому тренді рухається процес, а документи з планування сценарію додають величезну цінність, розігруючи кілька результатів та перераховуючи негайні кроки щодо стримування шкоди [4].

Сценарне планування в рамках авторського дослідження може забезпечити перевагу, дозволяючи реагувати швидко – оскільки ситуація була продумана, а дії задокументовані. Однак, разом з перевагами головним недоліком застосування зазначеного інструменту є турбулентна середа в якій можуть додаватися нові фактори та обставини. Це означає, що планування сценаріїв має бути живим процесом з постійним оновленням у міру розвитку умов та припущень. Іншим, проте не менш важливим аспектом, вибір індикаторів для сценарного прогнозування. В процесі розробки сценаріїв, потрібно відповісти на значну кількість питань, щоб встановити релевантні індикатори попередніх подій, головні серед яких наступні: яку проблему потрібно оцінити; наскільки далеко треба передбачити події; які основні зовнішні чинники можуть вплинути розроблені сценарії; які ризики для сценарію [5].

В рамках авторського дослідження на основі методології сценарного прогнозування нами було обрано ряд драйверів, чи індикаторів які на нашу думку будуть визначати умови функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19. А саме, першим, та на нашу думку ключовим фактором умов функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19 є зміна облікової ставки як елементу грошово-кредитної політики Національного банку України (рис. 1).

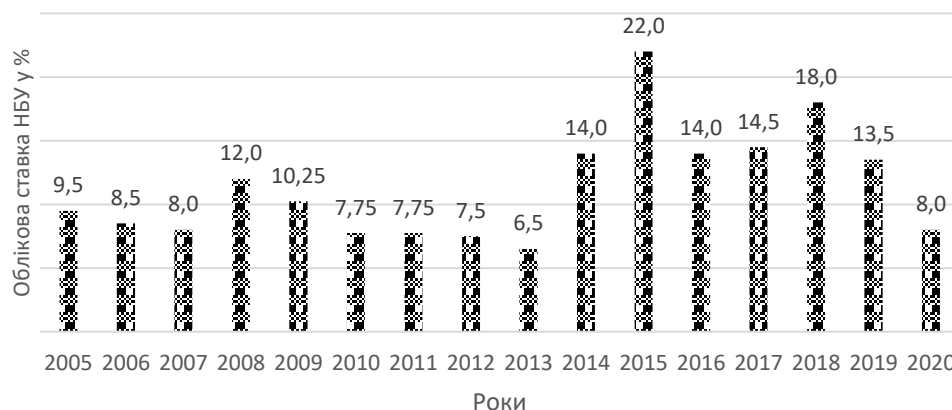

Рисунок 1 – Динаміка облікової ставки як елементу грошово-кредитної політики Національного банку України за 2005-2020 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі матеріалів [12]

В рамках наукової спільноти, та категорій науковців, що цікавляться економічною проблематикою не потрібно пояснювати, чому зміна облікової ставки є основним індикатором для макроекономічних прогнозів. У періоди кризи облікова ставка зменшується, тим самим кредити стають дешевшими, підтримуючи попит і бізнес активність. Як свідчить динаміка облікової ставки, як елементу грошово-кредитної політики Національного банку України, починаючи з 2015 року вона поступово знижувалася. Це свідчить про те, що проводилася послідовна політика з підтримки внутрішнього попиту, окрім 2015 року коли військова агресія Росії спричинила інфляційні процеси і на короткий проміжок часу було потрібно було зменшити грошову масу. І дійсно, виважена політика Національного

Банку України допомогла стримати інфляцію та курс гривні щодо іноземних валют, проте, стимулювання попиту за допомогою облікової ставки слабо вплинуло на найважливіше, на внутрішній попит. На нашу думку, це було спричинено високою різницею між обліковою ставкою НБУ України та реальними процентними ставками за кредитами. Так, зазвичай в країнах Європейського Союзу маржа між обліковою та кредитною ставкою становить 2-3 відсотки. Ці відсотки і є прибутком банківських установ. Проте, якщо порівняти маржу між обліковою ставкою та вартістю реальних кредитів в Україні, то виявиться, що маржа складає приблизно 10 відсотків. Як доказ, представимо фактичні параметри іпотечного кредитування на вторинному ринку нерухомості України одного з провідних банків у 2021 році (рис. 2).

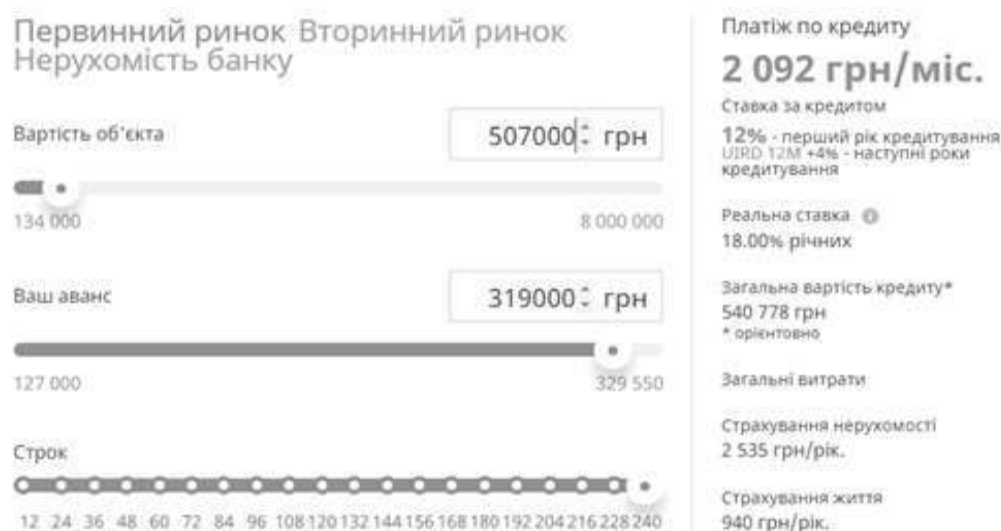

Рисунок 2 – Фактичні параметри іпотечного кредитування на вторинному ринку нерухомості України одного з провідних банків у 2021р.

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [8]

Номінально, останні п'ять років, НБУ України проводив політику стимулювання внутрішнього попиту, але фактично в період кризи підприємства залишились без підтримки держави із найдорожчими кредитами у Європі. На практиці, це означає, що підприємства Польщі, наприклад, отримуючи кредит на розвиток бізнесу в 3% відсотки мають змогу працювати з рентабельністю в 7-8 відсотків. В Україні при вартості кредиту у 18% рентабельність повинна

становити понад 20 відсотків. І тут постає питання, чи багато існує в економіці підприємств, що працюють з рентабельністю більш як 20 відсотків. На нашу думку, це риторичне питання, тому представимо наступний індикатор сценаріїв функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19, динаміку готівкових коштів, депозитів та кредитів в Україні (рис. 3).

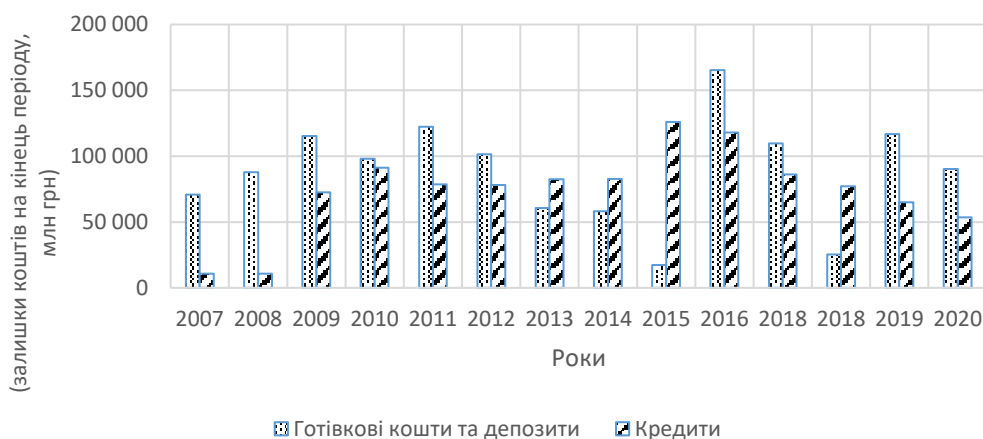

Рисунок 3 – Динаміка готівкових коштів, депозитів та кредитів в Україні за 2007-2020 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі матеріалів [12]

Як свідчить динаміка кількості виданих кредитів в Україні за 2007-2020 рр. не дивлячись на низьку облікову ставку, великий розмір маржі зумовив поступове зменшення кількості виданих кредитів. Разом з тим, як свідчать дані рис. 3, кількість готівкових коштів та депозитів залишається на стабільному рівні. Зазначений індикатор, дає змогу оцінити як реально буде функціонувати банківська система України в умовах посилення пандемії COVID-19 [13].

Наступним індикатором прогнозування сценаріїв функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19 є кількість наявного монетарного золота та спеціальних прав запозичення, які формують резерви НБУ України і відображають спроможність реагувати на несподівані виклики валютного ринку. В цілому, динаміка кількості виданих кредитів, монетарного золота та СПЗ в Україні за 2009-2020 рр. представлена на рис. 4.

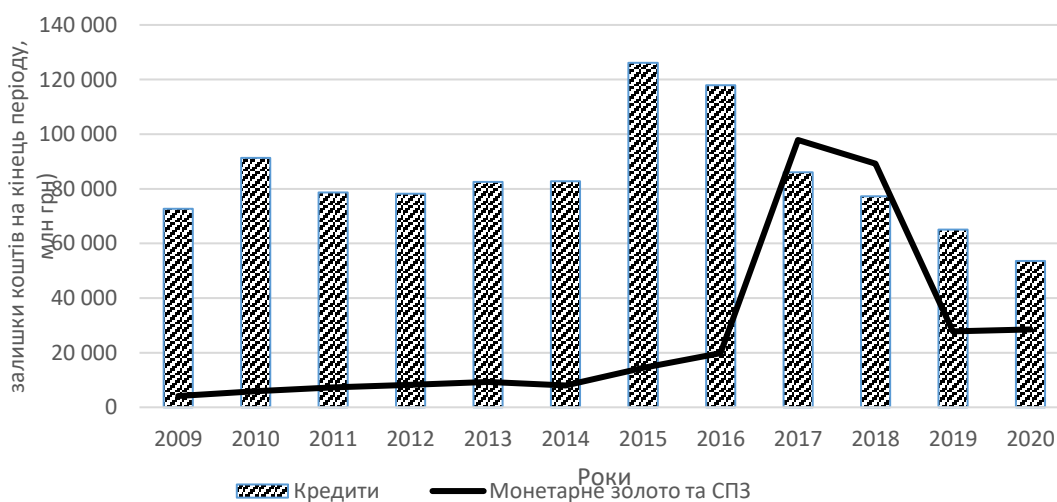

Рисунок 4 – Динаміка кількості виданих кредитів, монетарного золота та СПЗ в Україні за 2009-2020 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі матеріалів [12]

Як свідчить графічний матеріал, починаючи з 2016 року монетарного золота та СПЗ в Україні було навіть більше ніж виданих кредитів, що дає змогу стверджувати про високий рівень стійкості банківської системи до внутрішніх і зовнішніх коливань.

Останнім індикатором для розрахунку сценаріїв функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19, став показник кількості банків, які мають ліцензію НБУ. Річ у тім, що не зважаючи на облікову ставку, кредитні умови та інші показники,

банківський сектор перш за все визначається конкуренцією та відкритістю відносно зовнішніх ринків. В цьому контексті, чим більша кількість банків які працюють на Українському ринку тим стабільніше функціонує сектор в цілому. Більш того, іноземні банки також мають позитивний вплив на умови функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19. Філії та інші форми участі іноземних банків можуть додати стабільності внаслідок надходження коштів з іноземних джерел.

■ Кількість банків, уключених до Державного реєстру банків (на кінець періоду)
■ з них банки за участю іноземного капіталу

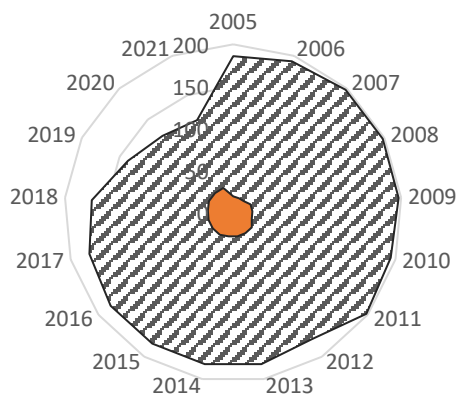

Рисунок 5 – Динаміка кількості банків, які мають ліцензію НБУ (на кінець періоду), 2005-2020 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі матеріалів [12]

Це, своєю чергою, може зменшити тиск на Національний Банк України. В рамках авторського дослідження важливо включити в розробку сценаріїв не тільки фактичну кількість банків які мають ліцензію НБУ, а й відношення іноземних банків, або банків, з іноземним капіталом. В цілому динаміка кількості банків, які мають ліцензію НБУ (на кінець періоду) за 2005-2020 рр. свідчить про поступове погіршення даного показника. Так, кількість банківських установ зменшилась зі 182 у 2005 р. до 118 у 2021 році. Разом з цим, кількість іноземних банків, або банків, які мають іноземний капітал у своїй структурі зросла з 18 у 2005 році до 32 у 2021 році [12].

На основі обраних індикаторів або драйверів ми запропонували наступні сценарії, що, на нашу думку, відображають весь спектр подій, який може бути передбачений обраними індикаторами. Слід також зазначити, що запропоновані сценарії мають свою актуальність протягом року, оскільки турбулентне середовище може ввести свої корективи та додати інші фактори, які не передбачені в авторському дослідженні.

Перший сценарій, що є досить реальним – це «Тотальний локаут». В рамках цього сценарію пандемія COVID-19 посилюється, на початку тільки певні області будуть відмічати червоними, але згодом

ситуація погіршиться. Згідно з наявними правилами в червоних зонах, що встановлені Кабінетом Міністрів України, бізнес усіх рівнів постраждає достатньо сильно. Більш ніж половина підприємств повинна буде працювати дистанційно, або взагалі закритися. В таких критичних умовах держава буде вимушена, ще більше знижувати облікову ставку (до 4%), також покращити фактичні параметри кредитування та підвищити рівень кількості виданих кредитів. Для банківського сектору, зменшення маржі буде досить серйозною кризою. Це, своєю чергою, вплине на динаміку готівкових коштів. У вкрай тяжкій ситуації скоротяться золото-валютні резерви НБУ у формі монетарного золота та СПЗ. У найгіршому варіанті кількість банків, які мають ліцензію НБУ зменшиться [7,8].

Другий сценарій – це «Примусова вакцинація та локальні обмеження». Для банківського сектору України такий сценарій також є негативний, так як економічний стан економіки погіршиться, умови ведення бізнесу будуть ускладнені. Але не в такій значній мірі, як у першому сценарії. У цьому сценарії умови функціонування банківської системи України будуть найбільш сприятливими, оскільки, спираючись на світовий досвід, державні органи влади будуть вимушені створювати певні банківські рішення для

підтримки бізнесу. В таких критичних умовах облікова ставка не зміниться, проте фактичні параметри кредитування покращаться та кількість виданих кредитів збільшиться за допомогою певних державних програм для бізнесу. Банківська маржа не зменшиться, що позитивно вплине на банківський сектор. Це в свою чергу відобразиться на динаміці готівкових коштів, спричиняючи деяку інфляцію. У ситуації золотовалютні резерви НБУ у формі монетарного золота та СПЗ будуть стабільними. Кількість банків, які мають ліцензію НБУ, збільшиться внаслідок іноземного капіталу, або принаймні залишиться сталою.

Третій сценарій – «Пасивне втручання та політика формальної допомоги». Цей сценарій передбачає незначне посилення, або вповільнення покращення ситуації навколо пандемії COVID-19. В таких умовах, органи державної влади будуть декларувати посилення карантинних мір, але заходи щодо їх дотримання формально не будуть виконуватися повною мірою. Так, наприклад, обов'язкова вакцинація певних верст населення буде продовжуватися, але нагляд за тим, що б сертифікати не купувалися без самого щеплення не буде здійснюватися. Для бізнесу такий сценарій буде найбільш позитивним, оскільки транзакційні витрати не будуть підвищуватися. Для державних органів влади це означатиме, що податки будуть збиратися у повному обсязі. Крім того, це дозволить і надалі фінансувати соціальні та інфраструктурні проекти. Умови функціонування для банківського сектору будуть найбільш сприятливими тому, що не зважаючи на обмеження, бізнес фактично буде функціонувати у звичайному режимі, а отже попит на банківські послуги буде сталий, або навіть зростати.

В таких критичних умовах облікова ставка буде сталою або тільки зростати. Фактичні параметри кредитування не зміняться, що досить позитивно для банківського сектору. Кількість виданих кредитів збільшиться на основі зростання попиту на банківські послуги. Це своєю чергою вплине на динаміку готівкових коштів, спричиняючи інфляцію. У ситуації золото-валютні резерви НБУ у формі монетарного золота та СПЗ будуть стабільними. Кількість банків, які мають ліцензію НБУ, збільшиться не лише за рахунок іноземного капіталу, а й за рахунок внутрішніх ресурсів.

Висновки. Отже, в процесі прогнозування умов функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19 було запропоновано положення,

що характеризуються новизною та становлять практичну цінність. По-перше, обґрунтовано результативність методології сценарного прогнозування функціонування банківського сектору України в умовах пандемії COVID-19, що на відміну від наявних прогнозів, які спираються на екстраполяцію, базується на побудові прогнозів від майбутнього до теперішнього.

По друге, обґрунтовано набір індикаторів, або драйверів, які будуть визначати умови функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19: динаміка облікової ставки; фактичні параметри кредитування; динаміка готівкових коштів, депозитів та кредитів; динаміка кількості виданих кредитів, монетарного золота та СПЗ; динаміка кількості банків, які мають ліцензію НБУ.

По-третє, запропоновано три сценарії, щодо умов функціонування банківської системи є ключем до розуміння економічної ситуації в найближчі роки, та дасть змогу сформулювати ефективні заходи мінімізації збитків як для пересічних громадян, окремих підприємств так цілих галузей. Перший сценарій, «Тотальний локаут». У рамках цього сценарію пандемія COVID-19 посилиться, на початку тільки певні області будуть відмічені червоними, але згодом ситуація погіршиться. Так, наприклад, навіть якщо скасувати міжміське сполучення, легкові автомобілі все ще зможуть перетинати кордони областей, тим самим створюючи нові червоні зони. Згодом вся територія України буде віднесена до червоної зони. Другий, сценарій «Примусова вакцинація та локальні обмеження». В контексті цього сценарію, пандемія COVID-19 посилиться, але не замість того щоб закривати області на карантин, державні органи влади приймуть сурові обмеження щодо пересувань, та доступу до певних закладів. В цьому сценарії досить вірогідно, що пересуватися по країні можна буде лише за наявності сертифікату вакцинації або ПЛР тестів. Також доступ до кафе, ресторанів, кінозалів також буде дозволений лише тим, хто має сертифікат про вакцинацію. Третій сценарій «Пасивне втручання та політика формальної допомоги». Цей сценарій передбачає незначне посилення, або вповільнення покращення ситуації навколо пандемії COVID-19. У таких умовах, органи державної влади декларуватимуть посилення карантинних мір, але заходи щодо їх дотримання формально не будуть виконуватися повною мірою.

Література:

1. Васильчишин О. Б. Фінансова безпека банківської системи України в умовах загрозованих тенденцій виведення капіталу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2018. Том 29 (68). №1. С. 73-83.
2. Герасимович А. М., Алексеєнко М. Д., Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності : підручн. Київ : КНЕУ, 2004. 599 с.
3. Гудіма Т. Економіко-правові особливості реалізації грошово-кредитної політики в кризовий період (на прикладі пандемії COVID19). *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 70-75. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.11>

4. Долбнева Д. В. Вплив COVID-19 на економіку країн світу. *Проблеми економіки*. 2020. № 1 (43). С. 20-26. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-20-26>.
5. Заха Д., Мовчан В., Кравчук В., Кірхнер Р., Полушкін Г. Економічний вплив пандемії Covid-19 на Україну. *German Economic Team*. 2020. URL: https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/GET_UKR_PS_01_2020_ua.pdf (дата звернення 05.10.2021).
6. Колеснік Я. В., Землякова І. С. Сучасний стан та перспективи розвитку пасивних операцій банківського сектору економіки України. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 34. С. 150-153.
7. Консенсус-прогноз «Україна у 2020-2021 роках: наслідки пандемії» / Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та ЮНІСЕФ. 2020. № 51. URL: <https://bit.ly/2RMntq7> (дата звернення 05.10.2021).
8. Коронавірус: як пандемія впливає на роботу банків України. URL: <https://smebanking.news/ru/26852-koronavirus-kak-pandemiyavliyaet-na-rabotu-bankov-ukrainy-obnovlyaetsya/#1> (дата звернення 05.10.2021).
9. Ларіонова К. Л., Донченко Т. В. Аналіз та тенденції розвитку депозитного ринку України. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. №2. С. 159-167. DOI: <https://10.31891/2307-5740-2019-268-2-159-167> (дата звернення 05.10.2021).
10. Основні засади грошово-кредитної політики на 2021 рік і середньострокову перспективу / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rada-nbu-uhvalila-osnovni-zasadi-groshovo-kreditnoyi-politiki-na-2021-rik-iserednostrokovu-perspektivu> (дата звернення: 05.10.2021).
11. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2003. 347 с.
12. Показники банківської системи. Статистика. / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial> (дата звернення: 05.10.2021).
13. Якуб'як І. М. Сучасні загрози фінансової безпеки комерційних банків України та методи їх управління. 2014. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/145611552.pdf> (дата звернення: 05.10.2021).

References:

1. Vasylychshyn, O. B. (2018). Financial security of the banking system of Ukraine in the conditions of threatening tendencies of capital withdrawal. *Vcheni zapysky Tavrijskogo nacionaljnogho universytetu imeni V. I. Vernadskogho. Serija: Ekonomika i upravlinnja*, 29 (68), 73-83 [in Ukrainian].
2. Gerasimovych, A. M., Alekseenko, M. D. & Parasiy-Vergunenko, I. M. (2004). *Analiz bankivskojki dijalnosti*. Kyiv : KNEU [in Ukrainian].
3. Gudima, T. (2020). Economic and legal features of the implementation of monetary policy in the crisis period (on the example of the COVID-19 pandemic). *Entrepreneurship, economy and law*, 4, 70-75. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.11> [in Ukrainian].
4. Dolbneva, D. (2020). The impact of COVID-19 on the economy of the world. *Problems of the economy*, 1(43), 20-26. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-20-26> [in Ukrainian].
5. Zakha, D., Movchan, V., Kravchuk, V., Kirchner, R. & Polushkin, G. (2020). Economic impact of the Covid-19 pandemic on Ukraine. *German Economic Team*. Retrieved from https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/GET_UKR_PS_01_2020_ua.pdf [in Ukrainian].
6. Kolesnik, Ya. V. & Zemlyakova, I. S. (2018). The current state and prospects of development of passive operations of the banking sector of the economy of Ukraine. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi*, 34, 150-153 [in Ukrainian].
7. Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine and UNICEF (2020). Consensus forecast «Ukraine in 2020-2021: consequences of the pandemic». Retrieved from <https://bit.ly/2RMntq7> [in Ukrainian].
8. Coronavirus: how the pandemic affects the work of Ukrainian banks. Retrieved from <https://smebanking.news/en/26852-koronaviruskak-pandemiya-vliyaet-na-rabotu-bankov-ukrainy-obnovlyaetsya/#1> [in Rus.].
9. Larionova, K. L. & Donchenko, T. V. (2019). Analysis and trends in the deposit market of Ukraine. *Visnyk Khmeljnycjkogho nacionaljnogho universytetu. Ekonomichni nauky*, 2, 159-167. DOI: 10.31891/2307-5740-2019-268-2-159-167 [in Ukrainian].
10. National Bank of Ukraine (2020). Basic principles of monetary policy for 2021 and the medium term. Retrieved from <http://bank.gov.ua/ua/news/all/radanbu-uhvalila-osnovni-zasadi-groshovo-kreditnoyi-politiki-na-2021-rik-i-serednostrokovu-perspektivu> [in Ukrainian].
11. Parasiy-Vergunenko, I. M. (2003). *Analiz bankivskojki dijalnosti*. Kyiv : KNEU [in Ukrainian].
12. National Bank of Ukraine (2021). Indicators of the banking system. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial> [in Ukrainian].
13. Yakubiyak, I. M. (2014). Modern threats to financial security of commercial banks of Ukraine and methods of their management. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/145611552.pdf> [in Ukrainian].

